

Вибір професії (тест Я. Холланда)

Я. Л. Холланд — американський психолог, який розробив модель професійних інтересів особистості. Він умовно поділяє людей й відповідно всі професії на шість типів (реалістичний, інтелектуальний, соціальний, конвенціональний, заповзятливий, артистичний). Ці типи одночасно, але в різній мірі присутні в людині. Дана методика дозволяє визначити, в якій мірі в людині виявляється кожен з цих типів. Інструкція: "Нижче попарно представлені різні професії. Ваше завдання — з кожної пари вибрати одну професію "для себе", в бланку відповідей позначити, що ж вибрано — "а" або "б" (для цього поставте знак "+" або "-" у відповідному стовпчику). Якщо вам не підходить жодна з двох професій, поставте себе в ситуацію вимушеного вибору, виберіть те, що вважаєте кращим".

1.	а) інженер будівельник	б) конструктор
2.	а) електротехнік	б) санітарний лікар
3.	а) токар	б)набирач
4.	а) фотограф	б) завідувач крамниці
5.	а) кресляр	б) дизайнер
6.	а) філософ	б) психіатр
7.	а) редактор наукового журналу	б) адвокат
8.	а) лінгвіст	б)перекладач художньої літератури
9.	а) педіатр	б) статистик
10.	а) спортивний лікар	б)фельстоніст
11.	а) нотаріус	б) постачальник
12.	а) перфораторник	б) карикатурист
13.	а) політичний діяч	б)письменник
14.	а) садівник	б) метеоролог
15.	а) водій автобуса	б) фельдшер
16.	а) інженер-електронщик	б) секретар друкарка
17.	а) маляр	б) художник по дереву або металу
18.	а) біолог	б) лікар окуліст
19.	а) телеоператор	б) режисер
20.	а) гідролог	б) ревізор
21.	а) зоолог	б) головний зоотехнік
22.	а) математик	б) архітектор
23.	а) інспектор дитячої кімнати	б) рахівник
24.	а) учитель	б) профспілковий лідер
25.	а) вихователь	б) художник по кераміці
26.	а) економіст	б) завідувач відділом
27.	а) коректор	б) критик
28.	а) завідувач господарством	б) диригент
29.	а) радіооператор	б) фізик-ядерщик
30.	а) наладчик	б) монтажник
31.	а) агроном насінник	б) менеджер
32.	а) закрійник	б) декоратор
33.	а) археолог	б) експерт
34.	а) науковий працівник музею	б) консультант
35.	а) вчений	б) актор
36.	а) логопед	б) стенографіст
37.	а) лікар	б) дипломат
38.	а) головний бухгалтер	б) директор
39.	а) поет	б) психолог

Обробка та аналіз результатів

Закінчивши відповідати на запитання, скористуйтеся ключами, даними для кожного типу окремо.

Співвіднесіть ваші результати зі змістом ключа. За кожне співпадання з ключем присвоюйте відповідний відповіді бал. Вам необхідно полічити загальну суму балів по кожному з типів.

Висновок про ведучий тип можна робити в тому випадку, коли по шкалі набрано не менше п'яти балів. Аналіз проводиться по всіх шкалах. Остаточний висновок робиться по типах, які набрали максимальну кількість балів.

Ключі

1. Реалістичний тип: 1а, 2а, 3а, 5а, 14а, 15а, 17а, 19а, 29а, 30а, 31 а, 32а.
2. Інтелектуальний тип: 1б, 6а, 7а, 8а, 14б, 18а, 20а, 21 а, 24а 29б, 33а, 34а, 35а.
3. Соціальний тип: 1б, 6б, 9а, 10а, 15б, 18б, 23а, 24а, 25а, 34б, 36а, 37а, 39б.
4. Конвенціональний тип: 3б, 9б, 11а, 12б, 16б, 20б, 23б, 26а, 27а, 30б, 33б, 36б, 38а.
5. Заповзятливий тип: 4б, 7б, 11б, 13а, 19б, 24б, 24б, 26б, 28а, 31б, 35б, 37б, 38б.
6. Артистичний тип: 4а, 5б, 8б, 10б, 12б, 17б, 22б, 25б, 27б, 28б, 32б, 39а.

Опис типів

1. Реалістичний тип.

Така людина надає перевагу заняттям, пов'язаним з конкретними об'єктами — речами, інструментами, тваринами, машинами. Надає перевагу заняттям, що вимагають рухових навичок, спритності, конкретності. Уникає керівних ролей і будь-якої іншої діяльності, в якій необхідні контакти з людьми. Залюбки вибирає професії механіка, інженера, електрика, агронома, садівника, шофера і т. д.

2. Інтелектуальний тип.

Така людина відрізняється чутливістю та багатою уявою. Вважає за краще роздумувати над проблемою, а не займатися практичною реалізацією тієї або іншої ідеї, їй подобається вирішувати завдання, що вимагають абстрактного мислення.

Вибирає наукові професії: біолог, ботанік, астроном, фізик.

3. Соціальний тип.

Така людина, вирішуючи проблеми, спирається більше на емоції та почуття, ніж на інтелектуальні ресурси. Уникає "чоловічих" ролей, що вимагають моторних навичок, занять з механізмами.

Найбільшу перевагу надає — навчанню та лікуванню: лікар, учитель, психолог. Досягає успіхів в основному в сфері спілкування, управління, мистецтва та навчання.

4. Конвенційний тип.

Така людина важко пристосовується. Їй подобаються заняття пасивного характеру та спеціальності, що вимагають чітко структурованої діяльності, яка дозволяє точно встановити, що правильно, а що ні.

Надає перевагу професіям, пов'язаним з канцелярією та обчисленнями: машинопис, бухгалтерія, економіка.

5. Заповзятливий тип.

Така людина надає перевагу "чоловічим" керівним ролям. Їй не подобаються заняття, пов'язані з ручною працею, а також ті, що вимагають посидючості та великої концентрації уваги.

Вибирає професії типу: завідувач, директор, телеоператор, товарознавець, артист, дипломат, журналіст.

6. Артистичний (креативний) тип.

У такої людини добре розвинуті інтуїція та уява, їй притаманні складні погляди на життя, гнучкість, незалежність рішень. Її не приваблюють "чоловічі" види діяльності, такі, як спорт, авторемонт та ін.

Надає перевагу заняттям творчого характеру: музика, малювання, літературна творчість, фотографування і т. д. Часто досягає великих успіхів у мистецтві.

Методика на вивчення властивостей темпераменту /Дитячий варіант тесту Айзенка/

Матеріальне забезпечення:

1. Дитячий варіант тесту Айзенка
2. Ключ до тесту
3. Чисті листки паперу

Процедура дослідження:

На завершення бесіди про темперамент учням пропонується визначити тип свого темпераменту. Досліджуваним роз'яснюється інструкція та зачитуються питання тесту.

Коли учасникам тестування дані відповіді на всі запитання, відбувається розшифрування. Для цього експериментатор зачитує номер питання і варіант відповіді, а також букву «Б», «Е», або «Т», яку учні виставляють рядом зі своєю відповіддю, якщо вона відповідає зачитаному. Потім учні підраховують кількість написаних літер – окремо «Б», «Е» і «Т».

Після цього учні малюють систему координат /по осі Y буде розташована шкала «Тривожність», по осі X – шкала «Екстраверсія», посередині буде 11 балів/ і виставляють точку згідно отриманих величин Е та Т.

Експериментатор пояснює, що у тих, у кого точка розташована в 1-му квадраті, то це холеричний тип темпераменту, в 2-му – меланхолічний; в 3-ньому – флегматичний; в 4-му – сангвіні стичний.

На завершальному етапі бесіди дається змістовна характеристика шкал «Б» /Брехня/, «Е» /Екстраверсія/ і «Т» /Тривожність/.

Інструкція: «Діти, зараз як ми попередньо обговорили буде проведена методика на визначення типу вашого темпераменту. Для цього ми спочатку підпишемо свій аркуш паперу, де зазначимо своє ім'я та прізвище, клас. Далі будемо записувати тільки номер питання – їх буде 56 – і відповідь «+» /так/ чи «-» /ні/».

Тест Айзенка /дитячий варіант/ J. E. P. I.

1. Тобі подобається знаходитись в веселій та шумній компанії?
2. Чи часто ти потребуєш допомоги інших дітей?
3. Коли тебе питають, ти частіше всього швидко знаходиш відповідь?
4. Чи буваєш ти дуже сердитим та роздратованим?
5. Чи часто в тебе змінюється настрій?
6. Чи буває таке, що тобі іноді більше подобається бути одному, ніж зустрітись з іншими дітьми?
7. Тобі заважають заснути різні думки?
8. Ти завжди виконуєш все відразу так, як тобі кажуть?
9. Чи любиш ти жартувати над кимсь?
10. Чи було коли-небудь так, що тобі було сумно без особливих на те причин?
11. Чи можеш ти сказати, що в цілому ти весела людина?
12. Ти коли-небудь порушував дисципліну в школі?
13. Чи буває так, що тебе майже все дратує?
14. Тобі сподобалась би така робота, де все треба робити швидко?
15. Чи було таке, щоб ти видав чиясь таємницю, яку лише тобі довірили?
16. Чи можеш ти без будь-яких зусиль розвеселити компанію дітей, які сумують?
17. Чи буває так, що твоє серце починає сильно колотитися, навіть якщо ти майже не хвилюєшся?
18. Якщо ти хочеш потоваришувати з іншим хлопчиком чи дівчинкою, то ти першим починаєш розмовляти?
19. Ти коли-небудь казав неправду?
20. Ти легко засмучуєшся, коли тебе насварять за що-небудь?
21. Тобі постійно подобається жартувати та розповідати веселі історії своїм друзям?
22. Ти іноді почуваєш себе втомленим без особливих на те причин?
23. Ти завжди виконуєш те, що тобі кажуть старші?
24. Ти, як правило, завжди буваєш задоволеним?
25. Чи можеш ти сказати, що ти ображаєшся трохи більше, ніж інші?
26. Тобі завжди подобається грати з іншими дітьми?

27. Чи було таке, що тебе попросили допомогти дома по господарству, а ти за якимись обставинами це зробити не зміг?
28. Чи буває так, що без особливих на те причин в тебе крутиться в голові?
29. В тебе часом виникає таке почуття, що тобі все набридло?
30. Ти любиєш іноді по вихвалитися?
31. Коли ти знаходишся в компанії інших дітей, ти частіше за все мовчиш?
32. Ти зазвичай швидко приймаєш рішення?
33. Ти шуткуєш в класі поки не має вчителя?
34. Тобі часом сняться страшні сни?
35. Чи буває, що ти так хвилюєшся, що не маєш змоги всидіти на місці?
36. Чи можеш ти веселитися, не стримуючи себе, в товаристві дітей?
37. Чи легко тебе засмутити?
38. Чи доводилося тобі говорити про кого-небудь погано?
39. Чи можеш ти іноді сказати про себе, що ти безтурботна людина?
40. Якщо ти опиняєшся в дурному становищі, то потім чи довго буваєш засмученим з цієї причини?
41. Ти їси всяку їжу, що тобі пропонують?
42. Коли тебе про що-небудь просять, а ти не в змозі це зробити, чи з легким серцем ти відмовляєш?
43. Чи подобається тобі часто ходити у гості?
44. Чи був хоч би один раз у житті такий момент, коли тобі не хотілося жити?
45. Чи було таке, щоб ти коли-небудь був нечемний у розмові з батьками?
46. Як ти вважаєш, чи сприймають тебе як веселу людину?
47. Ти часто відволікаєшся, коли виконуєш уроки?
48. Чи буває зрідка так, що тобі не хочеться брати участь у загальних розвагах?
49. Тобі часто буває важко заснути через різні неспокійні думки?
50. Ти майже завжди упевнений у тому, що впораєшся із всім?
51. Чи буває так, що ти інколи відчуваєш себе самотнім?
52. Ти, як правило, соромишся заговорити першим з незнайомими людьми?
53. Часто ти спохвачуєшся, коли вже запізно?
54. Коли хто-небудь з дітей кричить на тебе, ти теж кричиш у відповідь?
55. Чи буває так, що ти дуже веселий або дуже сумний без особливої на те причини?
56. Тобі іноді здається, що важко одержати справжнє задоволення від товариства дітей?

КЛЮЧ ДО ТЕСТУ:

Шкала	Варіант відповіді	Номери відповідей
Б – брехня	+	8, 23, 41
	-	4, 12, 15, 19, 27, 30, 33, 38, 45
Е – Екстраверсія	+	1, 3, 9, 11, 14, 16, 18, 21, 24, 26, 32, 36, 39, 43, 46, 50, 54
	-	6, 31, 48, 52, 56
Т – Тривожність	+	2, 5, 7, 10, 13, 17, 20, 22, 25, 28, 29, 34, 35, 37, 40, 42, 44, 47, 49, 51, 53, 55
	-	